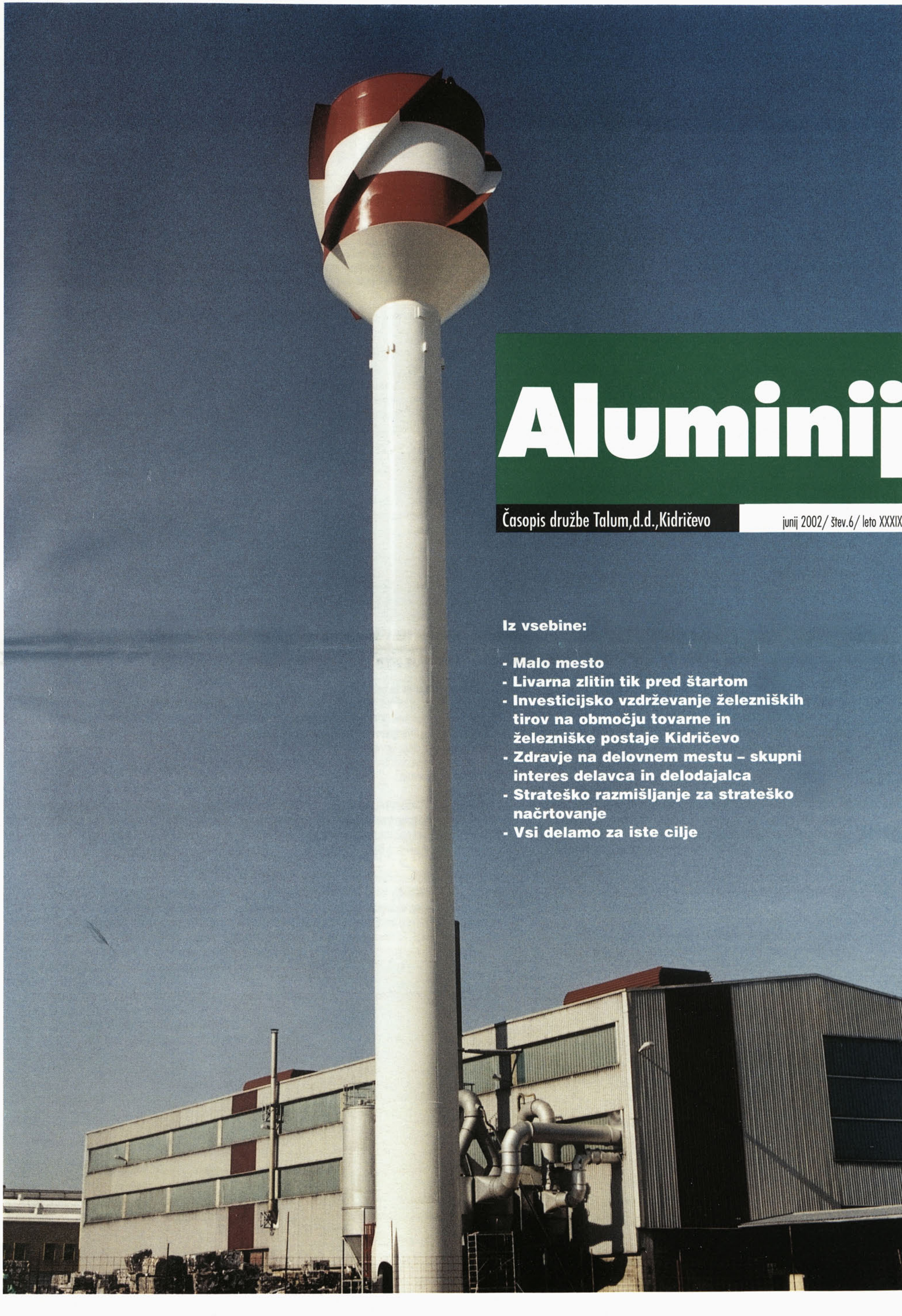

Aluminij

Časopis družbe Talum, d.d., Kidričevo

junij 2002 / štev. 6 / leto XXXIX

Iz vsebine:

- Malo mesto
- Livarna zlitin tik pred štartom
- Investicijsko vzdrževanje železniških tirov na območju tovarne in železniške postaje Kidričevo
- Zdravje na delovnem mestu – skupni interes delavca in delodajalca
- Strateško razmišljanje za strateško načrtovanje
- Vsi delamo za iste cilje

Malo mesto

Začel bom z zgodbo, ki se je pred kratkim zgodila na Ptuju v gledališču. Med gledališko predstavo *Antigona* v New Yorku, ki obravnava problem življenja brezdomcev v mestnih parkih je eden izmed igralcev stopil z odra in naravnost vprašal nekatere gledalce: "Kam bi vi predlagali, da odselijo brezdomce iz parka." Presenečeni zaradi neobičajnega vprašanja se nismo takoj znašli. Potopoma so le pricurljali odgovori: "V blok, na vas, v dom, ..." Eden, žal mlajši gledalec, je cinično in ponosno predlagal: "Na Venero". V nadaljevanju zgodbe se je izkazalo, da je fant najbolj zadel. Med brezdomci, ki predstavljajo družbeni rob, tujce, izmečke na eni strani, in urejenim svetom na drugi strani, je vedno manj dialoga. Vsi bi se jih radi rešili na račun drugih, zato je selitev na Venero za mnoge "edina rešitev". Da so med prebivalci parkov predvsem ljudje različnih poklicev, od delavca do intelektualca, ki niso prenesli življenjskih travm in ljubezenskih razočaranj, nikogar več ne zanima. Ko je na koncu isti igralec povedal, da je v povprečju na svetu med 200 prebivalci eden brezdomec, kar pomeni, da je tudi med nami eden takšnih, ali pa bo kmalu postal, je dvorana obmolnila.

V resnici je moj namen komentirati nekatere medijske tožbe zoper TALUM in Kidričevo, ki so po svoji vsebini podobni zgodbi iz omenjene gledališke prestave. Omejil se bom na dokumentarni film, "Kidričevo-nesrečni (k)raj zvezdnega imena", režiserja Slavka Hrena in članek v časopisu Večer, "Kidričevo kot simptom", gospoda Borisa Vezjaka. Avtorja že s takšnimi populističnimi naslovi povesta, da gre za čudno igro besed in manipulacijo z bralci. Vsi, ki poznajo razmere v Kidričevem in TALUM-u so bili po ogledu dokumentarca užaljeni in bi ga radi čimprej pozabili. Film namreč pokaže ljudi v najslabši luči in jih žali kot človeške izvrške. Režiser Hren, ki je v enem prejšnjem filmu korektno sledil haloškemu življenju, ki ga ohranja Stojan Kerbler v svojih fotografijah, sedaj zahrbtno izrablja samega umetnika z namenom, da današnje Kidričevo pokaže kot zaostalo in zani krno naselje. O TALUM-u govori samo skozi obrat, ki je v fazi zapiranja, zamolči pa bistvo, da ti isti ljudje pravkar uspešno dokončujejo največjo investicijo v državi Sloveniji in upravljajo eno najsodobnejših tovarn aluminija v Evropi.

Časopisni članek pa je nastal kot posledica filma, torej iz filma, ne pa iz spoznavanja TALUM-a ali življenja v Kidričevem. Poglejmo samo nekaj navedb iz članka: "Očitno še danes, v času Drnovškove ekonomske hegemonije, nekdo računa na pasivnost kraja kot mesta zgrešenih idej, koncentracijskega delavskega taborišča, v katerem so ljudje getoizirani, da bi mu lahko vsiljeval svoje kapitalske interese, ki si jih ne želi nihče drug." Citirajmo še naprej: "Podobe današnjega Kidričevega... so srhljive večkrat. Najprej zato, ker smo v naši državi že skoraj pozabili, da takšni trajni opomniki groteskne socialistične pameti še zmerom obstajajo... Po svoji brezdušni arhitekturni zasnovi prej spominja na ogromen industrijski kompleks s pridruženimi bivalnimi naselji nad katerimi se vijejo visoki dimniki TGA, danes Taluma. ... Navidezno se torej zdi, da je tamkajšnja raznotera težka industrija v interesu domačinov, vsak novi vložek vanjo, naj je ta še tako umazana in nevarna, pa v eksistenčno korist njihovih prebivalcev... Recimo oblast se na vsa kriplje trudi v Kidričevem postaviti regionalno sežigalnico z 80 tonami pepela letno in dodatnimi 4200 tonami letečega pepela... Ob odpiranju nove in sporne asfaltne baze..." itn. itn.

Gospod Vezjak je to zapisal v rubriki "Hrabro, Ojstro, Dostojanstveno", prezrl pa pomembno dejstvo, da je leta 1946/47 industrijski kompleks tovarne glinice in aluminija s spremljajočim stanovanjskim naseljem projektiral znani arhitekt Danilo Furst. Za tiste čase je g. Furst upošteval najsodobnejše arhitektonske dosežke, posebej je bil pozoren na kvaliteto bivanja in človekovih potreb. Vsi objekti so opremljeni s centralno kurjavo, upravna zgradba pa s klimo, ki še danes deluje, kar je bila redkost v tistem času, zaradi česar je arhitekt imel nemalo sitnosti pri takratni oblasti. Celotni zgrajeni kompleks si je kot paradnega konja tedanje države ogledal sam Maršal. Kot uspelo realizacijo novega drugačnega načina projektiranja in arhitekture, pa je Furst na ogled pripeljal tudi Plečnika. Upravna zgradba TALUM-a je po svoji zasnovi še danes arhitektonsko nenadomestljiva. Prvotni načrt je bil še bolj ambiciozen (bolnica, hotel, kulturno rekreacijsko središče, šole, upravni in gospodarski center itn), toda, to je bilo preveč za tako mali kraj. Toliko o tej "brezdušni arhitektonski zasnovi", več si lahko preberete v magistrskem delu Nataše Koselj, ki je v celoti posvečeno arhitektu Furstu.

Avtor prezre tudi posebne okoliščine o začetkih gradnje tovarne glinice. Kot je znano, so jo začeli graditi Nemci že leta 1943. Kaj dosti niso zgradili, okrog 75% gradbenih del in le 10% vgrajene

opreme pri glinici. Že 26. marca 1945 so ustavili vsa dela, maja 1945, ko se je izjalovil sen o veliki Nemčiji, pa so začeli zapuščati Slovenijo. Gradnja se je nadaljevala v obnovljeni Jugoslaviji leta 1947. Leta 1954 je dokončno zgrajen celotni kompleks proizvodnje glinice in aluminija TGA, upravičeno imenovan "Gigant na dravskem polju", in istega leta je pritekel prvi aluminij. Ob tem dogodku so preimenovali Strnišče v Kidričevo po najbolj zaslužnemu človeku, obenem "revolucionarju in sinu slovenskega naroda," kar je bilo samoumevno. Tako kot je samoumevno, da se je tehnologija pridobivanja aluminija postopoma razvijala. Razvoj je imel nekaj prelomnic, najbolj pomembna, če ne odločilna za obstoj tovarne, je bila prva faza modernizacije leta 1988 in druga faza, ki se pravkar končuje. Tako danes TALUM proizvaja 155.000 ton aluminija, nova proizvodnja v anodah, v elektrolizi in livarni poteka z najsodobnejšo tehnologijo. Doseženi tehnični parametri so med najboljšimi v Evropi in svetu in skladno s proizvodnjo so upoštevani ekološki kriteriji, organizacija dela in vsi drugi evropski standardi. Zato se za TALUM zanimajo tuje velike, elitne družbe in jim ni nerodno priti v ta "kidričevski geto."

To nam je vsem dobro znano in sprašujem se, "komu na čast" moramo to nenehno ponavljati. Najmanj zaradi g. Vezjaka, ki v svoji Hrabrosti od daleč opazuje ljudi in TALUM ter v svoji domišljiji vidi "umazanijo in nevarnost, vidi dimnike, ki se visoko vijejo nad naseljem." Če bi stopil malo bližje, bi videl resnico. Videl bi svetlejšje obrate in še več dimnikov iz katerih se ne kadi. Videl bi celotni proces proizvodnje, od "zemlje" oziroma oksida, do aluminijevskih izdelkov. Ta proces poteka neprekinjeno, podnevi, ponoči in praznikov, pozimi in pri temperaturi enkrat višji od 35 stopinj, je bistveno bolj zahteven od sajenja krompirja, pa kljub temu ni nevarnih poškodb in bolezni. Toda tega ne stori, ker bi izgubil tako nepogrešljiv argument na katerem gradi zgodbo o nesrečnih ljudeh. Ali pa morda zato, ker bi mu upadla Ojstrina in bi moral pisati bolj Dostojanstveno.

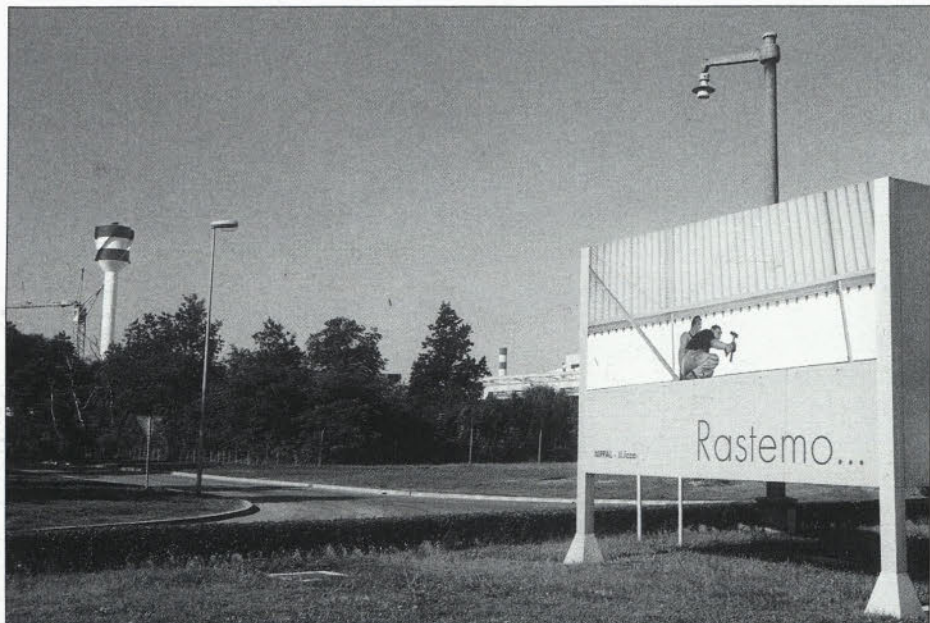
Kar pa se sežigalnice komunalnih odpadkov tiče je treba jasno povedati, da je niti oblast niti nihče drug ne želi postaviti v Kidričevem z namenom, da bi tam odlagali skupno okrog 80.000 ton/leto obdelane žindre in pepela, pa še dodatnih 4.200 ton/leto letečega pepela, kar ni res, pač pa bi objekt služil ustrezni oskrbi odpadkov, ki jih vsi proizvodimo. Tak način ravnanja z odpadki ne potiska ljudi v geto, temveč je v mnogih velikih mestih Evrope (tudi na Dunaju) postal nepogrešljiv člen pri gospodarjenju z odpadki in predstavlja sestavni del strategije držav EU ter politike dolgoročnega razvoja.

V okvirju TALUM-a smo res zgradili novo asfaltno bazo, ki že uspešno obratuje in zaradi svoje tehnološke dovršenosti ne onesnažuje okolja, kot druge. Mogoče je vmesno vprašanje, ali asfalt sploh rabimo? Vsi pa dobro vemo, da se po prašnih cestah ni "furati fajn, pa če so še tako goste gostilne in kelnace fajn".

Na koncu svoje balade g. Vezjak navaja, da je Kidričevo "mesto, kamor Kučan in Drnovšek niti po naključju nikoli ne bosta stopila, ker je, ne le na margini, temveč se kot globoko potlačena dogaja njegova simbolna pozaba, tako vehementna, da Kidričevemu niti z preimenovanjem ne želijo dodeliti vsaj nekaj odvzete dignitete." Dejstva so čisto drugačna, predsednik države nas je nekajkrat obiskal. To navajam ne le zaradi obiska, ali zaradi dokaza, da avtor laže, ampak zaradi simbolnega zaključka procesa modernizacije, ko je predsednik države posadil svoje drevo na urejeni haldi. Prav ureditev halde in ekološka sanacija gre v nos tistim, ki bi radi kar naprej getoizirali Kidričevo.

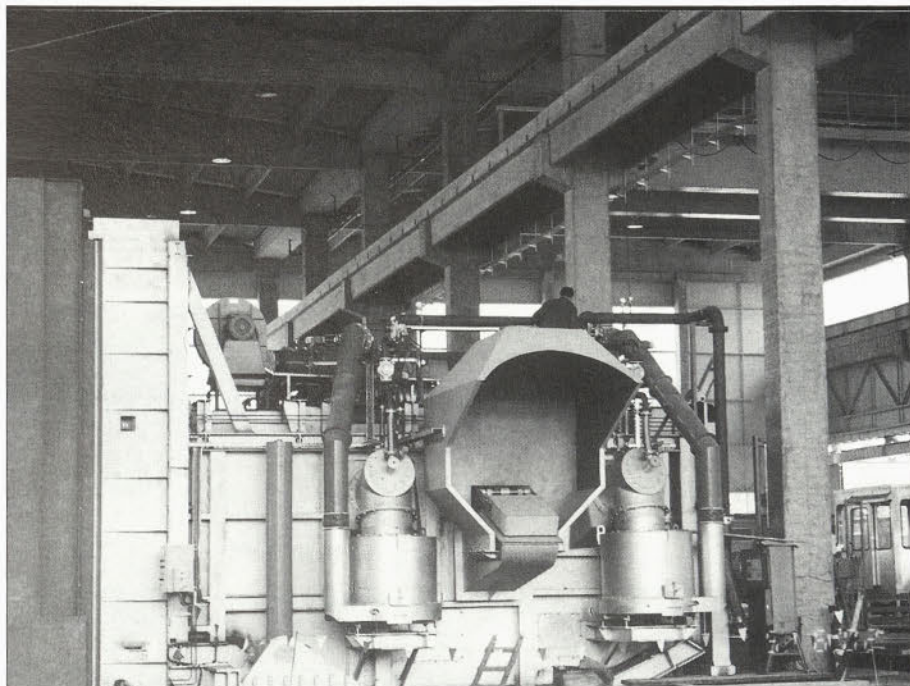
Po vsem tem objokovanju se lahko vprašamo, kaj pa je danes sploh Kidričevo? Ne moremo trditi, da je "malo mesto", kakršnega najdemo v Dalmaciji, tudi ni tradicionalna slovenska vas, ni mesto s kulturno tradicijo, tudi ne moderno mesto... Očitno je potrebno pogledati skozi otroške oči. In kaj uzmemo? Malo mesto - en trg, ena cesta, en policaj in ena banka ob tej cesti, na tem trgu za hrbtom tega policaja seveda veliko zelenja, kakor v vseh mestih še nekoč! To Malo mesto, ki so ga naselili večinoma Haložani in prebivalci okoliških krajev ima kratko zgodovino največ dveh generacij. Takšno kot je, je tipično industrijsko mesto z vsemi slabostmi in prednostmi, ki svojo tradicijo in splošno sliko še razvija. Najlažje je z viška pljuvati po ljudeh in zgodovini, iskati napake in si jih zraven še izmišljati, ne da bi konkretno pripomogli k razvoju. Gospoda, Hren in Vezjak, počneta prav to, še več, tudi planirane investicije bi ustavili, češ, to je le v interesu "lokalnih mogotcev."

Marsikje bomo še prebrali podobne žaljivke na račun TALUM-a in Kidričevega. To razmišljanje sem napisal z namenom, ne da bi vam pokvaril dan ali letni dopust, ampak da vam vsaj malo osvetlim drugo plat, in če je to uspelo je trud poplačan. Pouk iz gledališke zgodbe namreč pove, da ko enim odpovejo vsi "argumenti", bodo privlekli na dan rezervno "rešitev": Na Venero!

Livarna zlitin tik pred štartom

Že kar nekaj časa je Livarna zlitin daleč največje gradbišče v Talumu. Kljub temu je bilo v tem obdobju s strani uredništva Aluminija o tem projektu zapisano bore malo. Zadnji obširnejši zapis je bil objavljen že v precej odmaknjeni decembrski izdaji Aluminija 2001. Takrat smo projekt predstavili podrobneje, zapisali roke za njegovo izvedbo, opisali opravljeno delo in plan za prihodnje ter sestavek zaključili z željo po mili zimi...

A zgodilo se je ravno nasprotno. Že nekaj dni po oddaji članka, v začetku decembra 2001, še preden je bil ta sploh natisnjen, je zima pokazala zobe. Zapadel je prvi sneg, temperature so se spustile daleč pod zmrzišče in gradbena dela so praktično zastala, kar je za realizacijo projekta, ki je bil že tako ali tako planiran v zelo ozkem časovnem okvirju, pomenilo precejšen odklik od načrtane poti. Nastal je zaostanek od planiranih rokov za skoraj dva meseca.

Termina dokončanja zgradbe zaradi te zamude kar na začetku nismo želeli predstaviti, zato smo poskušali rešiti, kar se je rešiti dalo, da bi zagotovili možnost regu-

larne proizvodnje na liniji za horizontalno litje že v avgustu 2002. Zamenjali smo vrstni red izvajanja gradbenih del; v ospredje smo postavili izvedbo tehnoloških temeljev. Z nekaterimi dobavitelji smo se dogovorili tudi za skrajšanje časa montaže oz. sestavo določenih segmentov naprave že pri dobavitelju.

Tako se je že v februarju 2002, kar vzporedno z montažo betonskih nosilcev zgradbe, začelo z izvedbo tehnoloških temeljev. Praktično brez strehe nad glavo se je izdelal tehnološki temelj za prvo talilno peč, takoj nato se je nadaljevalo z montažo jeklene konstrukcije peči in vgradnjo obzi-

dave. Prvi peči je v marcu 2002 sledila druga, vzporedno z njeno montažo je potekala tudi vgradnja dimovodnega kanala in montaža čistilne naprave za dimne pline. V aprilu so bili končani temelji horizontalnega livnega stroja, v maju pa se je začela njegova montaža.

Gradbeniki so se večino časa ukvarjali z montažo betonskim nosilnih elementov zgradbe in izdelavo tehnoloških temeljev ter tlakov. Izvedla se je klet, ki je precej obširnejša, kot smo prvotno načrtovali. Sistem priprave tehnološke vode, ki bo lociran v kleti, bo namreč veliko obsežnejši, kot je kazalo po prvih projektih.

Zaključena je tudi montaža jeklene nosilne konstrukcija strehe in fasad. Večina tega je že obloženo s pločevino.

In danes?

Kot najpomembnejše, montaža naprav, ki tvorijo proizvodno linijo za horizontalno litje livarskih zlitin je tik pred koncem. Talilni peči sta praktično končani, pripravljamo se na sušenje in sintranje njune obzidave. Mehanska montaža horizontalnega livnega stroja se zaključuje, v sredini julija planiramo že poskusne štarte s talino, sredi avgusta pa prevzem naprave, kar pomeni začetek redne proizvodnje.

Tudi zgradba dobiva končno podobo. V notranjosti se dokončujejo tehnološki temelji za naprave, ki bodo tvorile drugo proizvodno linijo s predvidenim zagonom v januarju 2003. Temelji peči S2 in S3 so praktično že končani, prav tako jašek za dvizžno mizo, tik pred koncem je izgradnja kleti s temelji za indukcijsko peč in livno peč W3. Potrebno je izvesti še temelje za livni stroj s hladilnikom in zlagalnikom hlebčkov ter temelj dimnika peči S2 in S3, ki pa se še projektira. Na koncu nas čaka še ureditev okolja.

Od pomožnih objektov se v prizidku livarne zaključuje montaža transformatorske postaje, merilno-reducirna postaja za zemeljski plin je izdelana, teče tudi dobavni rok za argonsko postajo. Intenzivno poteka izvedba strojnih in elektro inštalacij, ki so nujno potrebne za zagon prvih

naprav, ter zaključna obrtniška dela v prizidku livarne.

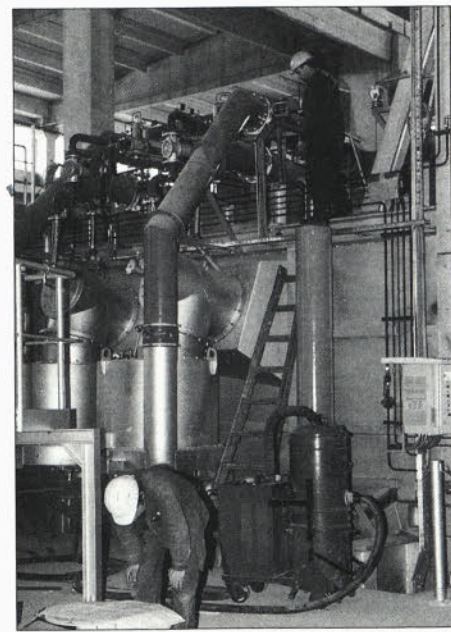
Zaključek

Smo tik pred zagonom prvih tehnoloških naprav. Sledi testiranje in optimiranje opreme. Če ne bo večjih težav, bo ta faza končana v prvi polovici avgusta. Temu sledi redna proizvodnja, ki bo gotovo potekala s prekinitvami, še ne povsem optimalno. Proizvodnja livarskih zlitin bo namreč do konca leta 2002 potekala na dveh lokacijah, v Livarni 1 in Livarni zlitin, z isto skupino posluževalcev. To pomeni, da bo zasedenost naprav in razporeditev operaterjev v tem obdobju odvisna predvsem od naročil oz. zahtev kupcev.

Čaka pa nas še montaža in zagon (druge) proizvodne linije za litje hlebčkov. Peči S2 in S3 so že na razpolago za predelavo jeklene konstrukcije zaradi spremembe na sistemu hlajenja vrat. Projektiranje je v teku, z izvedbo bomo štartali v septembru. Detajli za izdelavo indukcijske peči so definirani, z montažo se prične konec oktobra. Peč W3 in livni stroj, ki sta v uporabi v Livarni 1, bosta svojo funkcijo opravljala do decembra, ko jih bomo posodobili in prestavili na novo lokacijo v Livarni zlitin. V istem času bo inštaliran tudi novi hladilnik in zlagalnik hlebčkov.

V januarju 2003 bo tako sestavljena linija pripravljena za štart.

Marjan Krošl

DE Promet

Investicijsko vzdrževanje železniških tirov na območju tovarne in železniške postaje Kidričevo

Železniški tiri so pomemben člen v transportu surovin in materialov v tovarno in iz nje. Zato, da bi bil transport železniških vozil nemoten, predvsem pa varen, se je vodstvo družbe odločilo, da opravimo investicijsko vzdrževanje kompletnih tirov prvega nivoja.

Janez Vogrinec, Miran Lipovac

Železniški tiri predstavljajo pomemben člen v transportu surovin in materialov v tovarno in iz nje. V zadnjem času se je količina prevozov iz najrazličnejših vzrokov nekoliko zmanjšala, vendar se je količina surovin (glinica) povečala za približno 50 odstotkov.

Vzdrževanju železniških tirov smo v zadnjem času posvetili veliko manj časa in sredstev kot bi bilo to potrebno. Iz skupine za vzdrževanje železniških tirov smo izpopolnjevali ostale skupine in tako je ostalo vedno manj delavcev na tirih. Strokovno usposobljenega osebja je ostalo zelo malo, ker je bila pač prioriteta drugje. Sedaj je stanje na vzdrževanju železniških tirov malo drugačno. Železniško omrežje smo razdelili na tri nivoje in sicer: prvi nivo je tisti, ki se dnevno uporablja in bo v ostal v funkciji dolgoročno; drugi nivo se uporablja občasno in se vzdržuje samo toliko, kot je nujno potrebno za občasne potrebe; tretji nivo pa so tiri, ki smo jih že začeli izgrajevati in nimajo več uporabne vrednosti. Stroji in naprave, ki jih potrebujemo za vzdrževanje tirov, so bili praviloma v tako slabem stanju (stari in dotrajani), da z njimi ni bilo mogoče opraviti dela pravočasno in kvalitetno. Rezultat takšnega odnosa pa je, da so bili tiri in kretnice na posameznih mestih v tako slabem stanju, da smo ob obisku republiškega inšpektorja za železniške tire komajda dobili dovoljenje, da se prevozi po posameznih tirih lahko nadaljujejo.

Da bi se transport železniških vozil po tirih

odvijal nemoteno, predvsem pa varno, se je vodstvo družbe odločilo, da v letu 2002 opravimo investicijsko vzdrževanje kompletnih tirov prvega nivoja, ki so v lasti družbe.

Na investicijo smo se primerno pripravili tudi z nabavo novih strojev, ki so potrebni pri opravljanju tega dela. Če smo v preteklih letih v povprečju zamenjali 350 do 400 železniških pragov, lahko povem, da bomo v tekočem letu 2002 zamenjali 3500 pragov oz. zamenjali bomo vse pragove, ki so zamenjave v tem trenutku potrebni. Tako v naslednjih nekaj letih (5-7 let) ne predvidevamo menjave pragov, razen posameznih primerov. Hkrati bomo na mestih, tam kjer imamo vgrajene še tudi netipske tirnice (omogočajo samo 18-tonski osni pritisk), le te zamenjali s tipskimi sistema 49 S, kar nam bo omogočalo, ob vgrajenih pragovih na potrebno medsebojno širino, 22 tonski osni pritisk. Delo bomo opravili na strokovnem področju z lastnim kadrom, pri pomožnih delih pa si bomo pomagali z delavci zunanjega izvajalca. Lahko se pohvalim, da imamo v skupini vzdrževanja komunalne infrastrukture lasten strokovni kader (ki se dodatno izobražuje v službah Slovenskih Železnic), kar je v Sloveniji prava redkost oziroma smo eno redkih podjetij, če ne edini, ki smo z lastnim kadrom sposobni opravljati bolj zahtevna vzdrževalna dela kot so: rekonstrukcija tira, vgraditev kretnic, meritve kretnic, zamenjava tako velikega števila pragov in podobno.

Da bi omenjeno investicijo lahko opravili z lastnim kadrom, je zraven strokovnosti potrebno delo organizirati tudi z velikim številom prerazporeditev oz. z delom prek polnega delovnega časa. Delo opravljamo v popoldanskem času trikrat na teden, vključno z vsemi sobotami.

Vzdrževanje železniškega tira je zelo kompleksno delo in zahteva veliko koordinacije med posameznimi fazami opravil. Posebej se mora organizacija prilagoditi tekočemu premiku dnevnih potreb, saj se ne da vsega dela opraviti med posameznimi premiki oziroma izven dopoldanskega delavnika. Predpisi o varnem delu so na železnici še bolj strogi kot kjerkoli drugje, zato morajo biti vodje pri svojem delu dosledni. Velja še opozoriti, da za naš industrijski tir v firmi in na žel. postaji Kidričevo veljajo enaki pred-

pisi kot za železnico v lasti Slovenskih železnic. To pa pomeni, da republiški inšpektorji zahtevajo urejenost treh področij za opravljanje varnega premika: strokovno in zdravstveno preverjen kader, z ustrezno dokumentacijo potrjena vzdrževanost premikalnih naprav

naših proizvodnih obratov za dostavo in odvoz raznih tovorov (predvsem surovin), delno pa lahko zadovoljujemo manjše potrebe zunanjih naročnikov. V primeru povečanja potreb premika na železniških tirih na območju naše tovarne pa smo se sposob-

in seveda vzdrževano železniško omrežje s potrdili o opravljenih strokovnih pregledih in meritvah.

Do sedaj nam je uspevalo na industrijskem tiru vzdrževati stanje, ki ga zahtevajo predpisi o premiku vagonских kompozicij.

S planiranimi investicijskimi vzdrževanji v letu 2002 bomo sposobni zadovoljiti potrebe

ni tudi prilagoditi z ustrežno preorganizacijo (dodatno preizposliti in usposobiti strokovni kader, kar pa se ne more zgoditi čez noč). Za varno premikanje je potrebno usklajeno delo več skupin in upam, da bo tako tudi v bodoče.

Miran Lipovac

Asfalt

Za opuščenim delom glinice, kjer je bilo nekoč odprto skladišče boksita, je zrasel nov sodoben obrat za proizvodnjo asfaltnih mešanic

Zdravje na delovnem mestu – skupni interes delavca in delodajalca

V Talum dokazujemo s konkretnimi izračuni in z zadovoljstvom zaposlenih, da se vlaganje v skrb za zdravje izplača. Talumov program skrbi za zdravje smo kot primer dobre prakse predstavili tudi strokovnim delavcem drugih podjetij in ustanov v Sloveniji. Kar nekaj jih je, ki razmišljajo, ali že aktivno delajo na večji skrbi za zdravje zaposlenih, zato so pozorno poslušali, se primerjali in spraševali, kako to delamo v TALUM-u, da bi naše rezultate dosegli in presegli.

Direktorica Inštituta za medicino dela in športa pri Kliničnem centru Ljubljana *Metoda Fikfak-Dodič, dr.med.* je na srečanju kadrovskih delavcev naše praktične izkušnje podkrepila tudi s teoretičnimi spoznanji in smernicami iz razvitih držav in nas utrdila v prepričanju, da delamo prave stvari. V nadaljevanju povzemam nekaj njenih navedb.

Skrbeti le za pogoje na delovnem mestu in osveščati delavce, kako in zakaj morajo tako delati ali pa se ukvarjati tudi z vplivi iz širšega okolja, je bila dilema in predmet dokazovanja še pred nekaj leti tudi med strokovnjaki zahodnoevropskih držav, ki se poklicno ukvarjajo z zdravjem.

Danes so bistveni cilji promocije zdravja na delovnem mestu kot jih priporoča Svetovna zdravstvena organizacija :

- omogočiti zdravo in varno delovno okolje;
- ohranjati delovno sposobnost in zmanjšati prezgodnje upokojevanje ter pretirano odsotnost zaradi bolezni;
- preprečiti poškodbe pri delu, poklicne bolezni ali bolezni, ki bi bile povzročene ali vplivane s poklicem, okoljem, življenjskim stilom ali socialnimi vplivi;
- omogočiti optimalno ravnotežje med ekonomskim interesom na eni strani in delovno zmožnostjo na drugi strani za vse zaposlene;
- ohraniti splošno življenjsko okolje in
- omogočiti zdrave in okolju prijazne produkte za ljudi.

Glavnina delanežmožnosti gre predvsem na račun bolezni in poškodb zunaj dela. Kljub temu, da delodajalec ni neposredno "kriv" za delavčevo bolezen, pa je v njegovem interesu, da je delavec zdrav in čim manj izostaja iz dela, da dela kvalitetno in zanesljivo ter je motiviran za delo.

Razgledani podjetniki vitalnost in zdravje svojih delavcev povezujejo z njihovo delazmožnostjo, zato področje športne rekreacije, zdravega načina življenja in zdrave prehrane postaja sestavni del managementa sodobnega podjetja, predvsem v smislu aktivnosti preprečevanja hudih obremenitev in stresa. Seveda ne zanemarjajo preprečevanje poklicnih bolezni in nepoklicnih bolezni pri delu, kakor tudi ne spodbujanje dobre delovne kulture in organizacije dela. Skoraj vse naštetje je nad zakonskimi obveznostmi in temelji na informiranosti in znanju sodelujočih.

Ergonomsko in okoljsko ustrezno delovno okolje je vpleteno v politiko vodenja v večini zahodnoevropskih podjetij. Novejši pogledi na promocijo zdravja na delovnem mestu kažejo, da posvečajo v akcijah večjo pozornost temu kar rečemo mentalno zdravje. Jeza, stres in depresija hromijo ustvarjalnost in delazmožnost. Že laiki opazimo, da se povečuje število kostnomošičnih bolezni. Manj znano pa je, da so tovrstne bolezni povezane tudi z duševnim stanjem človeka. Če je človek čustveno napet (jezen, v stresu, depresiven) se poveča mišična napetost, kar posebno ob ponavljajočih napetostih škodljivo vpliva na kostnomošični

sistem. Odziv posameznika na stresne situacije je različen, vsekakor pa lahko delodajalec marsikaj naredi za preprečitev skupinskega stresa.

S tem, kako varovati zdravje zaposlenih, se ukvarjajo tako na Japonskem kot na Nizozemskem in Finskem. Ameriške študije o vplivu dobrega zdravja delavcev se lotevajo študije tudi z ekonomskega vidika in dokazujejo na konkretnih primerih podjetij, ki vlagajo v zdravstveno varstvo zaposlenih, koliko se vlaganje izplača. Znana ameriška univerza v Michiganu je izvedla raziskavo, ki je zajela 2 milijona delavcev. Ugotovili so, da izdatki za zdravje, ki jih plača podjetje naraščajo s številom faktorjev tveganja (npr.: debelost, telesna neaktivnost, alkoholizem, kajenje, nezdrav življenjski stil itd.) in starostjo. Cena za zdravljenje posledic enega faktorja tveganja, ki obremeni podjetje je v povprečju dvakrat večja kot cena izdatka za zmanjšanje enega faktorja tveganja. Druge raziskave prikazujejo pozitivne učinke vlaganja v zdravje zaposlenih z zmanjšanjem dni bolniškega staleža. Vsekakor pa vse potrjujejo pravilo, da je zdrav delavec produktivnejši in zadovoljnejši tako na delu kot v svojem družinskem okolju. Izračuni tujih podjetij niso v celoti primerljivi z našimi, zato jih številčno ne navajam. Vodstvo Talum-a je prepoznalo učinke vlaganja v zdravje in dokazalo, da je tudi na tem področju TALUM sodobno podjetje.

Čas dopustov je. Pravi čas, da si nabereimo novih moči, zadihamo s polnimi pljuči, pozabimo na vsakdanje napetosti, se posvetimo družini. Med dopustom je vse nekoliko lažje, saj je čas sprememb in manj je vsakdanjih stvari na katere moramo paziti in jih opraviti. Vendar, če smo telesno neaktivni celo leto, tega ne moremo v celoti popraviti v

času dopusta. Nihče ni popoln. Če vam danes ne uspeva, ne izgubite upanja in volje, da kaj storite in dosežete že mogoče jutri. Če ste danes pojedli kup mastne hrane, ki vam škoduje, poskusite urediti prehrano v naslednjih dneh. Če ste se danes jezili na sebe in vse okoli sebe, poskusite ... Obstajajo še boljši in še slabši načini, na vas je, da izberete in uresničite v tem poletju svoj osebni cilj.

Marija Hrovatič

Naša nova zdravnica

V naši obratni ambulanti imamo že nekaj časa novo zdravnico Nino Mileusnič, ki nadomešča našo zdravnico Andreo Margan, za katero vemo, da se je odločila za specializacijo medicine dela, torej področja, ki ji bo dalo nova znanja, da nam bo takrat, ko se vrne, lahko še bolj pomagala.

Gospa Nina Mileusnič se je s Kidričevim in tovarno prvič srečala pred meseci in iz spomina šolskih dni obudila nekaj podatkov o tovarni aluminija. Ko je začela z delom v ambulanti, si je ogledala večji del proizvodnje in se seznanila z deli, ki jih opravljajo naši delavci.

Tukaj je le nekaj mesecev, zato ne more dati neke realne ocene o tem, kakšni so njeni novi pacienti, ali so drugačni kot v drugih območjih in delovnih področjih. To bi lahko ocenjevala šele čez nekaj let. Zdi se jih, da ljudje nasploh trpijo zaradi sodobnih bolezni, da so poleg fizičnega dela

obremenjeni še psihično in tudi tukaj v Kidričevem potožijo zaradi več ali manj enakih stvari. Ta populacija npr. ima velike težave s hrbtenico. "To proizvodnjo verjetno doživljam na drugačen način kot ljudje, ki tukaj delajo in moje ocene bi bile nerealne. Premalo sem tukaj, da bi lahko spoznala specifične težave, bolezni in podobno," je povedala dr.Mileusničeva.

K delu zdravnice v taki ambulanti sodi tudi veliko izpolnjevanja formularjev in druge dokumentacije za razne komisije, na primer invalidsko komisijo. Ker ne dela samo tukaj, pridejo še druge obveznosti, kot so hišni obiski in dežurstva in njen dan se zapolni. Skoraj ni prostega časa, da bi se posvečala športu, kot nekoč. Zato jo pomirjajo sprehodi v naravi, čeprav ni slišati šumenja morja, kakor tam, kjer je doma. "Prelepo bi bilo, če bi človek lahko izbiral, kje bo služboval. Zdaj sem tukaj in maksimalno se bom potrudila," je prepričana zdravnica Nina Mileusnič.

Vera Peklar

Strateško razmišljanje za strateško načrtovanje

Izobraževanja s področja managementa je bilo namenjeno našim mlajšim sodelavcem (ti se izobražujejo predvsem na svojem ožjem strokovnem področju), da bi spoznali tudi druge strokovne discipline in delovna področja, jih razumeli in upoštevali pri svojem delu.

Predavali so strokovnjaki iz prakse in Univerze v Mariboru. Program je bil obsežen (40 ur), zato je potekal v dveh delih. Udeleženci so spoznali, kaj je strateško razmišljanje, pristop k strateškemu razmišljanju ter strateško načrtovanje v velikih in majhnih podjetjih, razliko med strateškim in operativnim vodenjem. Poslušali so predavanje o viziji, poslanstvu in ciljih podjetja ter spoznali pot k učeči se organizaciji podjetja.

Nekaj udeležencev sem prosila za čisto kratko izjavo o izobraževanju in Dejan Dokl je celo dejal, da to ne bo v celoti odrazilo zadovoljstva, ki ga je doživel ob sodelovanju na seminarju.

Dejan Dokl: Takšna izobraževanja bi me v prihodnje zelo veselila, saj mi je to razširilo uporabna znanja tako za podjetje kot za samo življenje.

Posredovano znanje je bilo večinoma v navezi s samim podjetjem, nekatere naveze pa tudi čisto osebne - resnično uporabne, kot recimo strateški marketing (trženje samega sebe - g. Gabrijan), osebne poteze, strateško načrtovanje kot celota....

Boštjan Sagadin: To izobraževanje je gotovo dobrodošlo za vsakogar, še zlasti za tiste, ki se kakor koli srečajo s strateškim načrtovanjem. Vsebinska je bila zanimiva in teme so dale zaključeno celoto. Predavatelji so bili dobri, predvsem tisti, ki izhajajo iz prakse in so svoja predavanja prilagodili praksi. Vsekakor se da metode oziroma ideje prenesti v vsakodnevno

delo v proizvodnji in pri delu z ljudmi.

Marjetka Draškovič: Začetek seminarja je v meni vzbudil neprijetne občutke, kajti takšnega izobraževanja sem se udeležila prvič. Vendar pa so se ti dvomi hitro razpršili in končni občutki so bili čisto drugačni - počutila sem se domače. Posebej mi je bil všeč način dela, kajti odgovore na različne teme smo iskali v timih. Teme so nam bile v veliko pomoč pri spoznavanju dejstva, kako pomembno je, da ima podjetje jasno zastavljeno vizijo, kaj želi doseči in kje želi biti v prihodnosti. Na izobraževanju pa sem v prijetnem druženju spoznala tudi druge sodelavce. Moj splošni vtis je torej zelo pozitiven in sem naklonjena takšnemu načinu izobraževanja.

Jože Steiner: Na prvem mestu moram poudariti izredno dobro organizacijo tečaja. Predavatelji so bili izredno dinamični, polni praktičnih primerov. Tema tečaja je bila zame zelo zanimiva in upam, da bom lahko veliko teh stvari uporabil tako v službene kot tudi privatne namene. Vzdušje celotne skupine je bilo po mojem mnenju zelo dobro. Veliko smo sodelovali v timu ter primerjali osnove tematike s praktičnim stanjem v podjetju.

Saška Vurcer: Dobino izobraževanje o strateškem razmišljanju in načrtovanju se mi zdi zelo koristno in poučno, sploh za mlade, ki smo bolj tehnično usmerjeni. Težko rečem, katero predavanje je bilo bolj zanimivo. Vendar me je vedno zanimala psihologija, zato lahko rečem, da je

bilo zame najbolj zanimivo predavanje mag. Franceta Prosnika. Upam, da bom pridobljeno znanje lahko slej ko prej uporabila tudi pri svojem delu.

Načrtovalka razvoja kadrov v Talumu Lilijana Ditrih, ki organizira tudi vsa izobraževanja v okviru managementa je povedala, da so udeleženci celotni seminar ocenili z visoko povprečno oceno in izrazili željo, da bi bilo še več tovrstnih izobraževanj, da bi bile skupine po starosti homogene, po področjih pa različne kot je bilo tokrat in da bi v izobraževanje vključevali še več zaposlenih.

Vera Peklar

Zaposlenost v Talumu in hčerah – 30.6.2002

Družba	št. zaposlenih
TALUM	1051
Alin	13
Vital	33
Revital	133
Lego A	22
Vargas Al	48
Storal	22

Izobraževanje

V prvih šestih mesecih smo v Kadrovske službi in delovnih enotah Taluma organizirali več oblik izobraževanja na naslednjih področjih:

- 1. vodenje**, ki je med drugim obsegalo teme Motiviranje in nagajevanje zaposlenih in Strateško razmišljanje
- 2. kakovost, okolje, varnost in zdravje pri delu**, kjer smo se seznanili s cilji za leto 2002, z novostmi standarda ISO 9001:2000 in novimi zahtevami s poudarkom na procesnem pristopu, spoznali okoljske takse, elektronsko obvladovanje podatkov
- 3. računalništvo**, kjer so naši sodelavci obiskovali tečaje AvtoCad, Access
- 4. strokovno in funkcionalno izobraževanje** je obsegalo veliko internih usposabljanj:
 - usposabljanje za delo:** uvajalni seminarji za novo sprejete, usposabljanje za posluževanje raznih naprav od stikalnih naprav, oblikovalnika, uvajanja v dela talilec livar, operater, procesno vodenje, seznanitev z novimi napravami in njihovim delovanjem in podobno.
 - redna periodična usposabljanja:** požarna varnost in varstvo pri delu
 - usposabljanja za notranji promet:** žerjavovodja, privezovanje bremen, vsi vozniki od ECL vozička do viličarja, elektro vozička, prevoz tekočega aluminija itd.
- 5. obnovitveni tečaji**, kamor sodijo energetski izpiti in izpit za posluževanje naprav za zemeljski plin

Skupaj sta se izobraževanja v okviru Taluma udeležila 2402 delavca. Za vse teme skupaj pa smo porabili **19414** izobraževalnih ur.

Zahvala

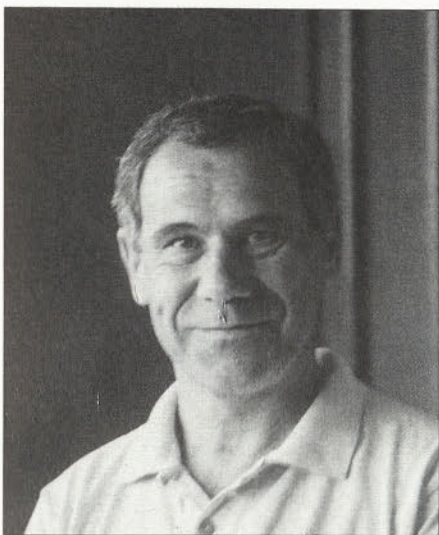
Ob smrti našega dragega moža, očeta in dedka **Franca Habjaniča**, upokojenca Taluma

se iskreno zahvaljujem sodelavcem iz hale B in sindikatu Taluma.

sin Branko z družino

Vsi delamo za iste cilje

Kdo je predsednik sindikata? Mož športnega videza v letih, ko temni lasje že dobivajo srebrnino. Milan Fajt. Teče mu trideseto leto delovne dobe. Od tega kar sedemindvajset let v Talumu. In če smo še bolj natančni, ves čas, razen dveh let, v službi za informatiko. Je oče dveh odraslih sinov, zato ima čas tudi zase. Rad ima sproščeno družbo, ki jo najde med prijatelji, naj bo to na pohodu v planine, teniškem igrišču ali kolesarjenju.

Milan Fajt

Zakaj ste se odločili kandidirati? Kaj je potrebno za to funkcijo? Ambicioznost, pogum, želja po spremembah...

Milan Fajt: V bistvu se nisem odločil sam. "Naplavili" so me dogodki iz novembra in decembra iztekajočega leta 2001. Predvsem nestrinjanje s podpisom pogodbe o dodatnem pokojninskem zavarovanju in slabo organiziran štrajk s strani našega in republiškega sindikata. Že takrat mi je postalo jasno, da obe vodstvi sindikata doživljata močno krizo vodenja. Enako se je dogajalo s pogajalsko skupino pri skei Slovenije. Potreben je bil le še predlog "zdravega" dela konference sindikata v Talumu, naj poizkusim prevzeti vodstvo sindikata. Ko sem dojel, da me večji del delavcev sprejema, sem se odločil za kandidacijo in marčevske volitve so bile zadosten dokaz, da sem storil prav.

Kako deluje sindikat? Komu vse je zavezan predsednik? Članstvu vsekakor. Kako je z izpolnjevanjem nalog z vrha? Ali vsak sam svobodno odloča o delovanju "svojega" sindikata? Kam se steka članarina in čemu je namenjena? Kakšen delež na primer ostane v Talumu?

Milan Fajt: Republiški sindikat skei dela pod okriljem Zveze svobodnih sindikatov Slovenije (ZSSS). Najvišji organ je kongres, sledijo pa Republiški odbor sindikata, Izvršni odbor sindikata in Regijski odbori sindikata. Za tem so Konference sindikalnih podružnic po družbah in podjetjih. V Talumu deluje Konferenca sindikatov skei Talum, ki združuje poverjenike – zaupnike iz vseh delovnih enot in hčerinskih firm. Šteje 16 članov, ki jim predsedujem. Kot predsednik Konference sindikata skei Talum sem avtomatsko v vodstvu Občinskega odbora sindi-

kata skei Ptuj in s tem delegat v Republiškem odboru sindikata v Ljubljani, zato si bom po svojim močeh prizadeval, da bo naš glas slišan tudi v Ljubljani.

Organi naše konference so: predsedstvo, izvršni odbor, nadzorni odbor in komisije (za šport in rekreacijo, za ženska vprašanja, za kulturo in volilna komisija).

Sindikalna članarina, ki znaša en odstotek od bruto plače se deli na tri dele. Pri nas v Talumu ostane 45 odstotkov, ostalih 55 odstotkov pa potuje v Ptuj in Ljubljano. Teh 45 odstotkov sredstev nam ne zadostuje za pokritje vseh stroškov (socialne in solidarnostne pomoči, delo komisij, pikniki po DE), zato nam je do sedaj vodstvo družbe pogosto priskočilo na pomoč v obliki donacij. Upam, da bo tudi v bodoče prisluhnilo našim potrebam, ker želimo nadaljevati in še razširiti aktivnosti na področju rekreacije, kulture, vprašanj žensk in družabnem življenju.

Pred meseci je bila opozorilna stavka sindikatov za povečanje plač in dobili smo občutek, da sindikati niso preveč enotni. Imajo člani sindikata (sindikato) dovolj informacij?

Milan Fajt: Ravno ob opozorilni stavki se je v največji meri pokazala neenotnost znotraj samega sindikata. Temu je botrovala tudi slaba informiranost članstva, v precejšnji meri pa nabiranje točk liderjev sindikata. V prejšnjem mandatu smo mnogokrat slišali, da smo v skei vsi nestrokovni in enostransko informirani, zato bom pri svojem delu vložil največ energije v izobraževanje članov – poverjenikov na nivoju podružnice Taluma.

Se vam zdi, da je sindikat v Sloveniji dovolj močan in tudi dovolj podkovan za nove izzive? Je v zadnjih pogajanjih o politiki plač doseženo zahtevam? Pravijo, da je slovenska povprečna plača na solidnem nivoju. Najnižja pa še vedno zagotavlja le golo preživetje. Imate podatke, kje na tej lestvici je Talum?

Milan Fajt: Ta trenutek ne morem odgovoriti na to vprašanje, ker imam premalo izkušenj z delom republiških organov. Glede na spremembe v samem vrhu republiškega skei (novi predsednik, njegovi trije podpredsedniki in nova zasedba republiškega odbora) pa pričakujem, da bo bolj realno ocenjeval dano situacijo in da bo kmalu dovolj "podkovan" za nove izzive.

V zadnjih pogajanjih o plačah je bilo kar nekaj doseženega. Moti me leto, da si delodajalci in delojemalci že podpisane dogovo-

re razlagajo vsak po svoje. Želim si, da bi dogovorjeno razumeli obe pogajalski skupini enako in se po tem tudi ravnali.

Plače v Sloveniji niso ravno na zavirlivem nivoju, v določenih organizacijah skoraj ne zagotavljajo pogojev golega preživetja, zato sindikati na republiškem nivoju bijejo boj za izenačitev minimalne in zajamčene plače in upam, da jim to v bližnji prihodnosti tudi uspele.

Nimam točnih podatkov, kje na lestvi plač se nahaja Talum. Povem lahko le to, da nismo na vrhu, na dnu pa tudi ne. Torej zlata sredina.

Poglejmo sindikat Taluma. Kaj ste prevzeli, koliko članov šteje? Kakšno bo vaše delovanje?

Milan Fajt: Kaj boste storili, da bomo o sindikatu slišali več, mu zaupali, da se bodo morda vrnil tudi tisti, ki so izstopili? Je sindikat skei v Talumu močan in strnjen?

Milan Fajt: Kritično moram povedati, da je bilo v minulem obdobju čuti negativne trende na vseh področjih delovanja sindikata. Vzroki so vsem več ali manj jasni. V Talumu in njegovih hčerinskih firmah je trenutno okoli 600 članov, kar predstavlja slabo polovico vseh zaposlenih. Novo predsedstvo konference skei v Talumu si bo prizadevalo, da bo povrnilo ugled te organizacije in jo spet približalo tistim, ki so v njej že bili in tudi tistim, ki vso zadevo opazujejo iz varne razdalje.

Kaj bomo za to storili? V prvi vrsti se bomo borili za spoštovanje kolektivne pogodbe. Okrepili bomo informiranje vseh zaposlenih o delovanju sindikata. Prav zato bi izkoristil to priložnost in odgovorne pri našem glasilu zaprosil, da nam v Aluminiju namenijo nekaj prostora, kjer bi lahko objavljali sestavke o delu sindikata. Organizirali bomo razne oblike družabnega življenja: izleti, obiski kulturnih prireditev, ter športno rekreativna srečanja. Zavzemali se bomo za izobraževanje sindikalnih zaupnikov. Nudili bomo socialne in solidarnostne pomoči. Še naprej si bomo prizadevali, da boste letovali čim ceneje in na obročno brezobrestno odplačevanje, dokler se ne bodo uredile zadeve okrog naših počitniških kapacitet.

V naravi sindikat je solidarnost in borbenost, ki pa vendar mora ostati v okviru razuma. To situacijo je najtežje obvladovati, kadar govorimo o plačah. Zanima nas predvsem to, kakšno bo vaše sodelovanje z vodstvom?

Milan Fajt: Popolnoma se strinjam z vami,

da me pri mojem delu ne smeta zapeljati niti prevelika borbenost, še manj pa izguba razuma. Glede na to, da ves čas delovanja sedanjega vodstva družbe ni bila nikoli kršena kolektivna pogodba, sem velik optimist tudi za naprej. Zato moramo delovanje sindikata v bodoče v večji meri usmeriti na občinske in republiške organe sindikata, kjer nastajajo nove stvari. Moja največja želja je, da bi z roko v roki sodelovali sindikati, svet delavcev in vodstvo družbe v strpnem in tvornem dialogu, kajti prepričan sem, da delamo vsi za isti cilj. Ta pa je, ob ustvarjanju dobrih poslovnih rezultatov, še ustvarjanje dobrih medčloveških odnosov, ki nam zagotavljajo varno in dostojno prihodnost. In če bo tako, sem prepričan, da bo "tam nekje v štajerskem gozdu skrita fabrika", ki ji bodo vsi zavidali. Zato se dialoga ne bojim in z veseljem sprejemam predlog avtorja sestavka iz ene prejšnjih števil našega glasila, ki pravi: "Ne boj se in ne sovražil!"

V prejšnjem Aluminiju smo prebrali, da se managerji dobivajo na igriščih za golf, kjer pade tudi marsikatera poslovna odločitev. Ali veste, kje se srečujejo sindikalisti?

Milan Fajt: Ne. Vem pa to, da tudi jaz zelo rad kolesarim...

Vera Peklar

Ob odhodu v pokoj

V petek, devetnajstega aprila je bil za varilsko skupino iz strojne delavnice vzdrževanja nekoliko drugačen dan, kot so ostali dnevi. Tega dne nas je na zaključek svoje delovne poti povabil naš dolgoletni sodelavec, marsikomu pa tudi prijatelj, Janko Vuk. Po končanem delu smo se zbrali pred tovarno, kjer nas je pričakal avtobus. Peljali smo se na Jelovice h kmečkemu turizmu Lončarič, pod cerkvico Sv. Bolfenka. Janku se zahvaljujemo za prijeten večer in želimo, da bi zdrav užival v zasluženem upokojskem stažu ter še kdaj obiskal bivše sodelavce.

Delavci varilske skupine

